

ขอบเขตจำกัดของธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการให้กู้ยืม

ขอบเขตจำกัดของธนาคารพาณิชย์ ภายใต้ข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติเกี่ยวกับการให้กู้ยืม มีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดอัตราเงินสักรอตามกฎหมาย ดังได้กล่าวไว้ข้างแล้วในเรื่องนโยบายการรักษาสภาพคล่องของธนาคาร การกำหนดอัตราเงินสักรอตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ 2505 นี้ ก็เพื่อความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงิน ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเงินพอจ่ายให้แก่ผู้ฝากเงินที่มาขอถอนเงิน นอกจากนี้ยังเป็นการควบคุมการขยายการให้กู้ยืมและให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ให้เป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย หมายความว่า ในระยะใดธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการให้มีเงินทุนหมุนเวียนในตลาดน้อย ก็อาจจะกำหนดอัตราเงินสักรอให้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการให้เงินทุนหมุนเวียนในตลาดมาก ก็จะได้ลดอัตราเงินสักรอลง

อัตราเงินสักรอที่ธนาคารพาณิชย์ต้องค้างไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ออกตามความในมาตรา 11 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2517 ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ของยอดเงินฝากรวม เงินสักรอนี้แต่ก่อนค้างในรูปแบบของเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างเดียวกัน แต่ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทยยอมให้ธนาคารพาณิชย์ถือหลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่ปราศจากภาระผูกพัน เป็นส่วนหนึ่งของเงินสักรอได้ แต่ต้องไม่เกิน 3.5 % ของเงินสักรอ เพื่อช่วยเหลือให้ธนาคารพาณิชย์มีรายได้จากเงินสักรอส่วนหนึ่งบ้าง และเพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลด้วย^{12/}

---

^{12/} ประยูร จินดาประคิษฐ์, การธนาคารพาณิชย์ : การดำเนินงานและการบัญชี (พิมพ์ครั้งที่ 1; พระนคร: แผนกการพิมพ์บริษัทพิช จำกัด, 2512), หน้า 71.

เงินสศสำรองที่ธนาคารค้ำวางไว้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเงินฝากถัวเฉลี่ยของสลิปค้ำเท่าเดียวกัน ซึ่งคำนวณด้วยวิธีเดียวกัน ถ้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ของเงินฝาก ก็ถือว่าธนาคารค้ำวางเงินสศสำรองถูกต้อง

ในกรณีที่เงินสศสำรองต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด อาจจะเป็นเนื่องจากธนาคารให้สินเชื่อหรือลงทุนมากขึ้น หรือมีการถอนเงินจากธนาคารมาก มีความผิดความมาตรา 14 คือต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และในกรณีที่เป็นการผิดข้อเนื่องกัน ให้ปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังทำการฝ่าฝืนอยู่ สำหรับกรรมการของธนาคารพาณิชย์ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของธนาคารนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของธนาคารพาณิชย์นั้นด้วย

2. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ และอัตราการรับซื้อหลักทรัพย์ด้วยเงิน

ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับลงวันที่ 30 มกราคม 2517 ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติ ดังนี้

(3) อัตราสูงสุดสำหรับคอก เบี้ย หรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์พึงเรียกสำหรับ

ก. การซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน อันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของผู้ประกอบอุตสาหกรรมในประเทศ ต้องไม่เกินร้อยละ $10 \frac{1}{2}$ ต่อปี

ข. การให้กู้ยืมแก่กิจการอุตสาหกรรมซึ่งได้รับอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 โดยมีสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่พึงจำนองไคตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703 หรือตามพระราชบัญญัติเครื่องจักร พ.ศ. 2514 เป็นประกันเต็มตามจำนวนเงินที่กู้ยืม ต้องไม่เกินร้อยละ $12 \frac{1}{2}$ ต่อปี

ค. ธุรกิจอื่นนอกจาก ก และ ข ต้องไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีระเบียบการให้ความอนุเคราะห์ โดยกำหนดอัตราสูงสุดสำหรับดอกเบี้ย หรือส่วนลด ที่เรียกเก็บจากการซื้อลดตั๋วเงินอัน เกิดจากการส่งสินค้าออก ผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมและการเลี้ยงสัตว์ ต้องไม่เกิน ร้อยละ 7 ต่อปี และตัวเลขเหล่านี้ธนาคารพาณิชย์สามารถนำไปขายช่วงลกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะคิดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดเพียงร้อยละ 5 ต่อปี

อัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์จะคิดจากลูกค้าแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการกู้ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในระบบเศรษฐกิจหลาย ๆ สาขา โดยเฉพาะในด้านการทำให้การพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้าขึ้น ดังได้กล่าวแล้วว่า ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งระดมเงินออมจากประชาชน และนำไปลงทุนหลายประโยชน์โดยการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจต่าง ๆ ที่ต้องการกู้ยืมจากธนาคาร เนื่องจากรัฐบาลมีบทบาทในการควบคุมการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ด้วย เมื่อรัฐบาลต้องการสนับสนุนให้มีการลงทุนในธุรกิจประเภทใดก็อาจจะกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์บริการสินเชื่อแก่ธุรกิจประเภทนั้น ๆ มากขึ้น และคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าธุรกิจประเภทอื่น

3. การกำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับลงวันที่ 29 มิถุนายน 2513 เงินกองทุนตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แยกตามลักษณะของธนาคารเป็น 2 ประเภท คือ

- เงินกองทุนธนาคารที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในประเทศ
- เงินกองทุนของสาขาธนาคารต่างประเทศ ซึ่งนำมาจากสำนักงานใหญ่ หรือสาขาอื่นในต่างประเทศ

เงินกองทุนธนาคารที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในประเทศไทย

มาตรา 10 (1) กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรง "เงินกองทุน" (Capital Funds) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 9 และไม่เกินร้อยละ 15 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น

ตารางที่ 2 อัตราสูงสุดของดอกเบี้ยหรือส่วนลดในการให้กู้ยืมของธนาคาร-
พาณิชย์

	2513	2514	2515	2516	2517	2518
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่าง ธนาคาร	9-10	9-10	7-8-	9.3	11.3	10.7
<u>เงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี</u>						
เงินกู้เพื่อการส่งสินค้าออก	9	9	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	15	15
เงินกู้แก่กิจการอุตสาหกรรมที่มี อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ จำนองเป็นหลักประกัน	12	12	11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$
ธุรกิจอื่น ๆ	14	14	14	14	15	15
<u>อัตราส่วนลด</u>						
ตัวพาณิชย์	14	14	14	14	15	15
ตัวค้าสินค้าส่งออก	9	8	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	15	15
ตัวอุตสาหกรรมที่ไว้วัตถุดิบในประเทศ	10	10	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
ตัวอันเกิดจากการขายเชื้อผลิต - อุตสาหกรรม	10	10	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
ตัวค้าสินค้าส่งออก (ขายช่วยเหลือให้กับ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้)	7	7	7	7	7	7
ตัวที่เกิดจากการประกอบกิจการ อุตสาหกรรม	7	7	7	7	7	7
ตัวที่เกิดจากการซื้อผลิตผลการเกษตร	-	7	7	7	7	7
ตัวเกษตรกรรม	12	12	10	10	10	10

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย ประจำเดือนมิถุนายน 2519

คำว่าเงินกองทุนนี้ หมายความว่าบัญชีไว้มากความในมาตรา 4 วรรค 3 หมายถึง

1. เงินทุนซึ่งชำระแล้ว
2. ทุนสำรองซึ่งรวมทั้งเงินสำรองอื่นที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิ
3. กำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรรแล้วรวมกัน

ส่วนคำว่า "สินทรัพย์ทั้งสิ้น" (Total Assets) นั้น ตามความในมาตรา 10 วรรค 3 ให้หมายถึงเฉพาะ "สินทรัพย์เสี่ยง" (Risk Assets) ดังนั้นการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงจึงให้คำนวณโดยวิธีเอาสินทรัพย์รวมทั้ง ลบด้วย "สินทรัพย์ไม่เสี่ยง" (Unrisk Assets) ซึ่งตามความในมาตรา 10 และตามประกาศกระทรวงการคลังฉบับล่าสุด ลงวันที่ 30 มกราคม 2517 หมายถึงสินทรัพย์ดังต่อไปนี้

1. เงินสดในมือ
2. เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย
3. เงินฝากที่ธนาคารอื่น ในหรือนอกราชอาณาจักร
4. หลักทรัพย์รัฐบาลไทย
5. สินทรัพย์อื่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด อันได้แก่
  - 5.1 ทุน ทุนกู้ หรือตราสารแสดงสิทธิ์ ในหนี้ที่ออก โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
  - 5.2 ทุนกู้ หรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินต้นและดอกเบี้ย
  - 5.3 เงินให้กู้ยืมในส่วนที่มีเงินฝากหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือหลักทรัพย์ในข้อ 5.1 หรือ 5.2 ข้างตนเป็นประกัน
  - 5.4 เงินที่กระทรวงการคลัง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า หรือองค์การ หรือวิสาหกิจ ซึ่งมีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น และนำรายได้ส่งรัฐ เป็นลูกหนี้
  - 5.5 ตั๋วแลกเงินซึ่งมีเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ได้เปิดไป เฉพาะส่วนที่ไม่เกินมูลค่าของ เงินมัดจำที่ผู้ขอให้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตวางไว้

5.6 เงินใหญ่ยืมเพื่อการส่งสินค้าออกตามเลขเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมายังธนาคารพาณิชย์ก่อนการส่งสินค้าออก และยังมีได้มีการออกตั๋วแลกเงินตาม 5.7 เฉพาะเงินใหญ่ยืมส่วนที่เกินกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระจากการใหญ่ยืมดังกล่าว ณ วันที่ 31 มกราคม 2517

5.7 ตั๋วแลกเงินที่ออกตามเลขเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมายังธนาคารพาณิชย์เป็นคำสั่งสินค้าส่งออก

5.8 ตั๋วแลกเงินเพื่อเรียกเก็บเป็นคำสั่งที่ส่งออก ซึ่งธนาคารพาณิชย์ได้รับซื้อไว้ เฉพาะส่วนที่มีมูลค่าเกินกว่าของตั๋วแลกเงินดังกล่าวที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับซื้อไว้และยังเรียกเก็บเงินไม่ได้ ณ วันที่ 31 มกราคม 2517

5.9 หนังสือสำคัญมูลภัณฑ์กันชนตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมแร่ที่บุก

5.10 อสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับพนักงานและลูกจ้าง เมื่อได้หักค่าเสื่อมราคาแล้ว

5.11 เครื่องใช้และเครื่องเรือนสำหรับสำนักงาน หรือสำหรับบ้านพักพนักงานและลูกจ้าง เมื่อได้หักค่าเสื่อมราคาแล้ว

5.12 ยอดเคลือบบัญชีระหว่างสำนักงานที่เป็นนิติบุคคลด้วยกัน (รายการนี้คือบัญชีระหว่าง สาขานาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิดดำเนินการในประเทศไทย กับสำนักงานใหญ่ หรือสาขาในต่างประเทศ ลูกหนี้ของสาขาในประเทศไทย ก็คือ สำนักงานใหญ่หรือสาขาในต่างประเทศนั่นเอง)

5.13 ความผูกพันของลูกค้าตามเลขเตอร์ออฟเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ได้เปิดไป หรือความผูกพันของลูกค้าในการที่ธนาคารพาณิชย์เข้าค้ำประกันให้

5.14 ความผูกพันในการซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า

5.15 สินทรัพย์ซึ่งสำนักงานสาขาในต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยแต่ละสำนักงานถืออยู่ เฉพาะส่วนซึ่งเท่ากับหนี้สินที่สำนักงานสาขานั้นมีต่อบุคคลภายนอก และหนี้สินนั้นสำนักงานใหญ่ไม่ได้ค้ำประกัน

การที่กฎหมายกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องสำรองเงินกองทุนคือสินทรัพย์ทั้งสิ้น (สินทรัพย์เสี่ยง) เพื่อควบคุมมิให้ธนาคารพาณิชย์ใหญ่ยืมและให้สินเชื่อมากเกินไป จนอาจ

ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคารเอง หรือแก่ผู้ฝาก หรือแก่เศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้ธนาคารเสริมสร้างเงินกองทุนของตนให้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์ มีความมั่นคง เป็นที่เชื่อถือของประชาชนมากยิ่งขึ้น เงินฝากอาจจะเพิ่มขึ้นตามมา ซึ่งจะ ทำให้ธนาคารสามารถขยายสินเชื่อได้เพิ่มขึ้นอีก

เงินกองทุนของสาขานาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศ

เงินกองทุนของสาขานาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศ หมายความว่า บัญญัติให้แตกต่างไปจากธนาคารไทย เนื่องจากสาขาของธนาคารต่างประเทศไม่มีบัญชี หุณ หมายความว่าบัญญัติไว้ตามมาตรา 6 วรรค 2 ว่า "สาขาของธนาคารต่างประเทศ ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ต้องสำรองสินทรัพย์ไว้ในประเทศตาม จำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา และ วรรค 3 ของมาตราเดียวกันระบุว่า "ในการปฏิบัติตามมาตรา 10 และมาตรา 13 ให้ถือว่าสินทรัพย์ตามมาตรา 2 เป็นเงินกองทุน"

จากบทบัญญัติจะเห็นว่า เงินกองทุนของสาขานาคารต่างประเทศคือเอาการ ค่างสินทรัพย์ หรือการมีสินทรัพย์ในประเทศ เป็นเงินกองทุน

สินทรัพย์ที่สาขานาคารต่างประเทศจะต้องสำรองไว้ในประเทศไทยนั้น ตาม ประกาศกระทรวงการคลังฉบับลงวันที่ 12 กันยายน 2515 รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การคลังออกประกาศกำหนดตามความในมาตรา 6 ไว้ดังต่อไปนี้

สาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ตามมาตรา 6 ต้องสำรองสินทรัพย์ไว้ในประเทศไทยเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท ตามชนิด วิธีการ และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. เงินฝาก หลักทรัพย์รัฐบาลไทยซึ่งปราศจากภาวะผูกพันที่มีอยู่ที่ ธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจาก เงินสภำรองซึ่งต้องสำรองไว้ตาม มาตรา 11

ในการคำนวณมูลค่าหลักทรัพย์รัฐบาลไทยให้ถือตามราคาที่เป็นจริง

2. หุ้ น หุ้ น หุ้ น หรือตราสารแสดงสิทธิ์ในหนี้ที่ออกโดยธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร หรือบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หุ้ น หุ้ น หรือพันธบัตร ที่กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินต้นและดอกเบี้ย

ในการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์ข้างต้นให้ถือตามราคาที่เป็นจริง

3. อสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับ พนักงานและลูกจ้าง โดยหักค่าเสื่อมราคาตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบ การค้ำประกันสินทรัพย์ของธนาคารต่างประเทศ จะต้องไม่ต่ำกว่า 5 ล้าน

บาท

สินทรัพย์ตาม (1) จะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น

ที่ค้ำประกัน

สินทรัพย์ตาม (2) และ (3) ต้องมีมูลค่ารวมกันแล้วไม่เกินร้อยละ 40

ของสินทรัพย์ที่ค้ำประกัน

ทั้งนี้เนื่องจากสินทรัพย์ (1) มีความคล่องมากกว่าสินทรัพย์ (2) และ

(3)

4. การกำหนดข้อควรปฏิบัติแก่บุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน

มาตรา 13 ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ใหญ่ยืมเงิน หรือให้สินเชื่อโดยการซื้อ ซอลด หรือรับช่วงซอลดตัวเงินอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่ง เกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

การใหญ่ยืมหรือให้สินเชื่อดังกล่าวข้างต้นนั้น ให้หมายความรวมถึง

(1) การใหญ่ยืมหรือให้สินเชื่อแก่ภรรยาหรือสามีของบุคคลนั้น

(2) การใหญ่ยืมหรือให้สินเชื่อแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญที่บุคคลนั้นหรือภรรยา หรือสามีของบุคคลนั้นเป็นหุ้นส่วน

(3) การใหญ่ยืมหรือให้สินเชื่อแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่บุคคลนั้นหรือภรรยา หรือสามีของบุคคลนั้นเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

(4) การให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อแก่บริษัทจำกัดที่บุคคลนั้นและหรือภรรยา หรือสามีของบุคคลนั้นถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนเงินเกินกึ่งหนึ่งแห่งทุนบริษัท
ทั้งนี้ เว้นแต่

(1) การให้กู้ยืมเงินโดยการซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือหลักทรัพย์ที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(2) ให้กู้ยืมเงินโดยมีประกันค้ำยหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือหลักทรัพย์ หรือสินทรัพย์อื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ไม่เกินมูลค่า แห่งหลักทรัพย์ หรือสินทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์นั้นได้ตราไว้เป็นประกัน หรือ

(3) ให้สินเชื่อโดยการซื้อ ซ้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน ตามที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

จากเงื่อนไขดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศฉบับลงวันที่ 12 กันยายน 2515 กำหนดการให้กู้ยืมตามนัยดังกล่าวข้างต้นต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของ เงินกองทุน แต่ข้อกำหนดดังกล่าวนี้ไม่ใช่บังคับแก่กรณีของธนาคารพาณิชย์

1) ให้กู้ยืมโดยซื้อหุ้นกู้ หรือตราสารแสดงสิทธิ์ในหนี้ที่ออกโดยธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินต้นและดอก เบี้ย

2) ให้กู้ยืมโดยมีหุ้นกู้หรือตราสารแสดงสิทธิ์ในหนี้ที่ออกโดยธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือหุ้นกู้ หรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินต้นและดอก เบี้ยเป็นประกัน เฉพาะในส่วนที่ไม่เกินมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นกู้ หรือตราสารแสดงสิทธิ์ในหนี้ หรือพันธบัตร นั้น

3) ให้สินเชื่อโดยซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินดังต่อไปนี้
ก) ตั๋วแลกเงิน หรือตั๋วสัญญาใช้เงินที่กระทรวง กรม หรือทบวง การเมืองที่มีฐานะเทียบเท่ารับรอง หรือออกให้เป็นค่าซื้อสินค้าหรือจ้างทำของ
ข) ตั๋วแลกเงินค่าสินค้าที่ส่งออก

ลูกหนี้รายใหญ่ตามมาตรา 13 นี้ เป็นหนี้ที่เกิดจากการให้กู้ยืมและให้สินเชื่อ
เท่านั้น ไม่รวมถึงหนี้ที่ธนาคารชดใช้เงินแทนลูกหนี้ตามภาวะการค่าประกัน หรือการ
รับรองตัว เนื่องจากลูกหนี้ผิดสัญญา

การที่กฎหมายกำหนดอัตราการให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้รายใหญ่คือเงินกองทุนนี้ เพราะ
ในการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อต่าง ๆ ธนาคารพาณิชย์ย่อมมีความเสี่ยงในการเรียกหนี้คืน
เมื่อครบกำหนด ทั้งนี้เนื่องจากลูกหนี้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน หรือไม่
ยอมชำระหนี้ สำหรับลูกหนี้ที่มีหลักประกันก็อาจจะลดอัตราความเสี่ยงลงได้ ธนาคาร-
พาณิชย์ให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้รายใหญ่มากมายจะทำให้ธนาคารเสี่ยงมากยิ่งขึ้น จนอาจจะเหิน
ถึงฐานะการเงินของธนาคารเอง ฉะนั้นเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ธนาคารพาณิชย์เข้าไป
ผูกพันกับลูกหนี้คนใดคนหนึ่งมากเกินไป จึงได้ออกกฎหมายตามมาตรา 13 ขึ้น หาก
ธนาคารพาณิชย์ต้องการให้ลูกค้ายรายใหญ่ ๆ กู้ยืมมากขึ้นก็ต้องเสริมสร้างเงินกองทุน
ให้มากขึ้นอีก แต่ต้องจำกัดอัตราสูงสุดในการให้กู้ยืมตามที่มาตรา 13 กำหนดไว้ด้วย

ขอบเขตจำกัดของธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการให้กู้ยืม ภายใต้พระราช-
บัญญัติการธนาคารพาณิชย์ 2505 และประกาศกระทรวงการคลังโดยธนาคารแห่งประเทศไทย
ไทย ที่กล่าวมาแล้วนั้น ธนาคารพาณิชย์ใดกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายธนาคารพาณิชย์
ได้มีบทลงโทษในทางอาญา โดยมีทั้งโทษปรับและโทษจำคุกแก่ธนาคารพาณิชย์ที่ละเมิดนั้น
บทลงโทษนี้ใช้บังคับทั้งแก่กรรมการของธนาคาร พนักงานธนาคาร หรือบุคคลอื่นใดซึ่งรับ
ผิดชอบในการดำเนินกิจการของธนาคารพาณิชย์นั้น การที่เข้มงวดกวดขันในการปฏิบัติ
ของธนาคารพาณิชย์นี้ เพราะว่าการธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีส่วนสัมพันธ์อยู่กับ
เศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ ความมีระเบียบวินัยของธนาคารพาณิชย์จึงเป็นสิ่งจำเป็น
เพื่อความมั่นคงของเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ